

Lørenskog Pensjonistuniversitet U3A

Stiftet 31.01.2001

REFERAT FRA FOREDRAGSMØTE 20.MARS 2024 STORSTUA, LØRENSKOG HUS

Kjell Christiansen ønsket velkommen til vårsemesterets tredje møte og presenterte programmet.

Det var ca 204 personer til stede på foredragsmøtet.

DAGSORDEN:

1: Innslag fra Lørenskog Kulturskole

Aleksander Dahl Sæbø: Saksofon

Akkompagnement: David Olafsrud: piano

2: Informasjon

LPU TEMAMØTE

Mandag 8. april kl. 1100 – 1230

Kinosal 4, Lørenskog Hus

Tema: «Å være pårørende i kommunen»

Direktør for Omsorg, helse og mestring: Janne Sonerud

Kontakt: Kjell Christiansen, Tlf. 917 37 600

Jubilado:» Klapp igjen»

Forestillinger:

Onsdag 10. april kl. 12

Torsdag 11. april kl. 12 og kl. 19

Vasshjulet Lørenskog Hus

Pris kr. 150,-

Lørenskog Pensjonistuniversitet U3A

Stiftet 31.01.2001

Billetter i «Veiviseren» eller <https://www.lorenskoghus.no/program/klapp-igjen-jubilado/>

Turprogram våren 2024

Turene som er arrangert i vår er stort sett fulltegnet:

- 5. april: Omvisning på Stortinget - Fulltegnet
- 9. april: Lunch og Lyrikk på Det Norske Teater - Fulltegnet
- 18. april: Lunch og Lyrikk på Det Norske Teater - Fulltegnet
- 6. mai: Omvisning i Botanisk Have
- 28. mai: Omvisning på Akershus festning - Fulltegnet
- 17. - 19. juni: Busstur til "Svensk kulturs hjerte" Värmland og Dalarna» Fulltegnet

LPU tur Lofoten 5. – 9. September

Overnatting 4 netter på Thon Hotel Lofoten i Svolvær.

Første dag med sightseeing fra Evenes til Svolvær

Utflukter tre dager med variert program bl.a. Hurtigruten inn i Trollfjorden (hvis været tillater)

Pris: Kr. 10.990, - som inneholder:

All buss- og flytransport

4 netter m/frokost, 2 middager og en lunch

Alle utflukter og reiseleder

Påmeldingsfrist: 15. april.

Fullt program finnes på hjemmesiden www.lpu.no/Turer

Omvisning Botanisk Have 6. mai

Omvisningen tar ca en time. Det legges vekt på utvalgte trær og blomster som er mest aktuelt for årstiden. I tillegg omtales de ulike hageanleggene og historien bak Botanisk hage og Tøyen hovedgård.

Pris: kr. 75/150 (avhengig av antall deltakere)

Maks 20 deltakere

Mulighet for lunch på kafe Handwerk etter omvisningen

Påmeldingsfrist 16. april

Mer informasjon på hjemmesiden www.lpu.no/turer

Lørenskog Pensjonistuniversitet U3A

Stiftet 31.01.2001

3: Foredrag ved: Svein Fikke Hvorfor malte Munch «Skrik»?

Meteorologen Svein Fikke er konsulent for norsk og internasjonal kraftledningsindustri siden 1973

«Skrik» er et av Edvard Munchs mest berømte bilder, og en av Norges sentrale kunstskatter. Teknikken er fettstift på papp, og bildet er datert til 1893. Bildet finnes i flere originalversjoner, hvorav to tilhører Munchmuseet og ett Nasjonalgalleriet.

Den rådende tolkningen av dette maleriet er at solnedgangen Edvard Munch ble så skremt av skyldtes vulkanstøv i atmosfæren etter et utbrudd fra vulkanen Krakatoa i Stillehavet sør for ekvator i 1863. Fikke påpekte at det er utenkelig at dette skulle ha gitt et slikt fargespill over Oslo, på 60 grader nord, som maleriet viser. Han mente derimot at et sjeldent spektakulært tilfelle av perlemorskyer ville kunne gitt et slikt resultat. Fikke og to andre forskere presenterte denne hypotesen internasjonalt i 2017. Og mens hypotesen vakte stor oppmerksomhet internasjonalt, ble den latterliggjort av norske kunstkritikere. Perlemorskyer ble først observert i Norge i 1871 og ble siden dokumentert med observasjoner fra Christiania Astronomiske Observatorium. Dette fenomenet skapte også stor interesse blant norske naturforskere. Foredraget oppsummerte argumentene for denne hypotesen.

4: Neste medlemsmøte: tirsdag 23. april kl. 11:00

Ordfører Amine Mabel Andresen
«Å være ny ordfører i Lørenskog»

1 vedlegg: Presentasjonen fra Svein Fikke.

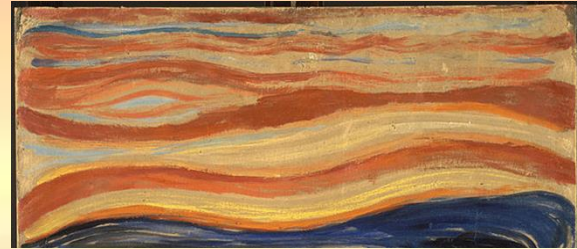
Referent
Ulla Linnea Werner

Hvem er meteorologen
Svein?

Konsulent for norsk og
internasjonal
kraftledningsindustri
siden 1973

To sider av samme sak?

Noen bilder fra min terrasse
bittelille julaften 2014

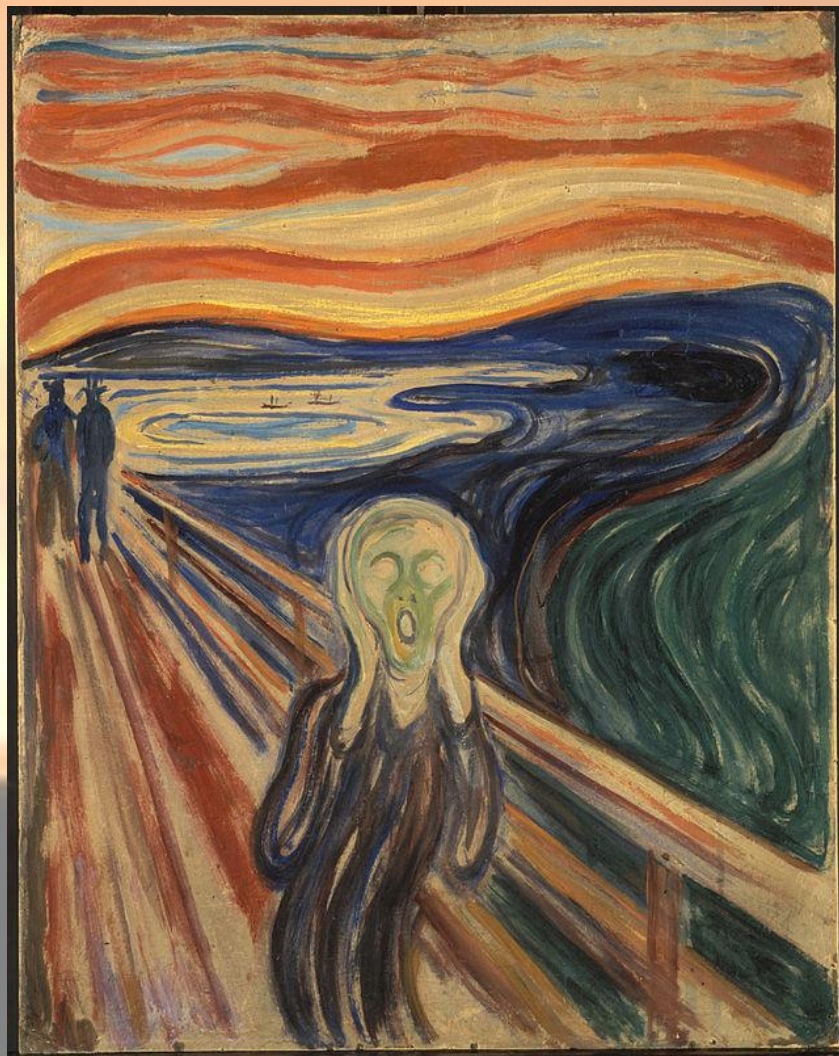
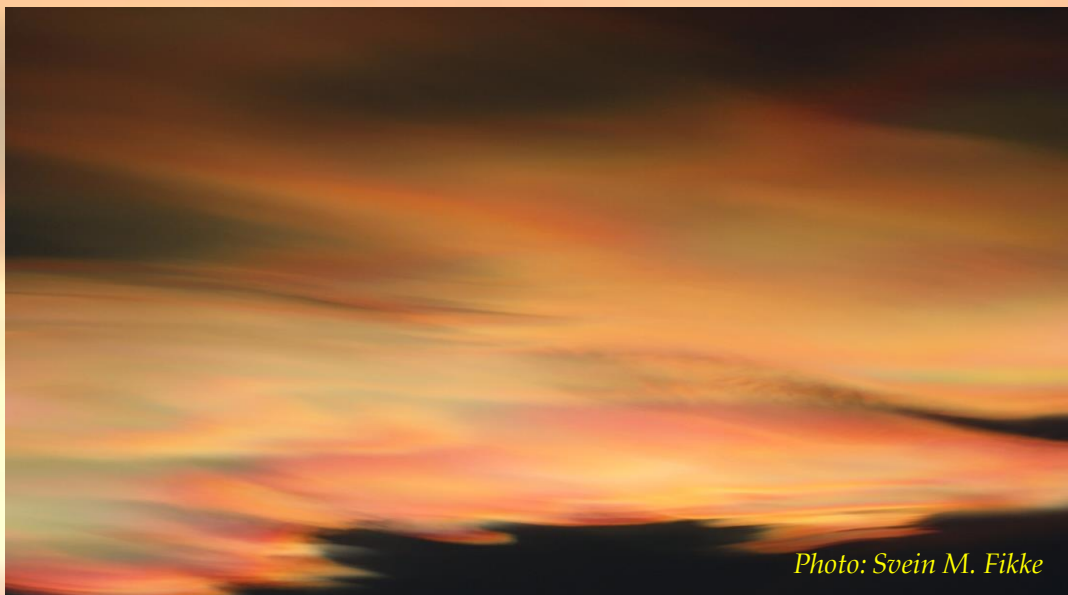

”..Plutselig ble himmelen blodig rød....”

Edvard Munch

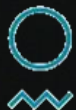
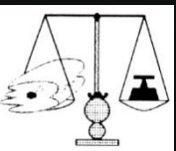
Skrikende skyer

Eller:
Hvem skrek først –
Edvard eller Naturen?

”himmelen ble plutselig blodig rød”

Av

Svein M. Fikke
Jón Egill Kristjánsson†
Øyvind Nordli

Norwegian
Meteorological
Institute

Reference: Screaming Clouds (2017),
Weather, 72 (4). doi:10.1002/wea.2786

Professor Jón Egill Kristjánsson 1960 - 2016

Addendum til artikkel:

It is with deep sorrow we have to inform our readers that our friend, colleague and co-author of this article, Professor Jón Egill Kristjánsson perished in a tragic fall accident while he was enjoying his favorite sport, mountain climbing, on 14 August 2016, at the age of 55. It happened just before this article was to be printed. He was a highly respected and much appreciated professor in meteorology at the University of Oslo, and indeed a dear friend of ours. Without his enthusiastic support to the basic idea and input on stratospheric clouds, this article would not have been realized. We will always miss his good discussions and laughter.

Svein M. Fikke and Øyvind Nordli

Nizza, 22/1-92

*Jeg gikk bortover veien med to venner –
solen gikk ned –*

Jeg følte som et pust av vemod –

Himmelen ble plutselig blodig rød –

*Jeg stanset, lænede meg til gjærdet træt til døden –
så ut over de flammende skyerne som blod og sværd
den blåsvarte fjord og by –*

Mine venner gikk videre –

Jeg sto der skjælvende av angst –

og jeg følte som et stort, uendelig skrig gjennom naturen

Edvard Munch

CHR. SKREDSVIG

DAGER OG NETTER BLANDT KUNSTNERE

Nice, 1892

I lengere tid hadde han villet male erindringen om en solnedgang. Rød som blod. Nei, det *var* levret blod. Men ikke én vilde føle det samme som han. Alle vilde tenke på skyer. Han snakket sig trist om dette som hadde grepet ham med redsel. Trist, fordi malerkunstens fattige midler strakk aldri til. «Han higer efter det umulige og har fortvilelsen til religion,» tenkte jeg, men rådet ham til å male det. — Og han malte sitt merkelige «skrik».

Gyldendal Norsk Forlag, Oslo, 1943

Alle vilde tenke på skyer.

Det var altså ikke skyer??

Eller kanskje ikke slike skyer han var vant til å se – i troposfæren?

Kan svaret finnes i stratosfæren?

Oslo Astronomiske Observatorium

(Ferdig 1833)

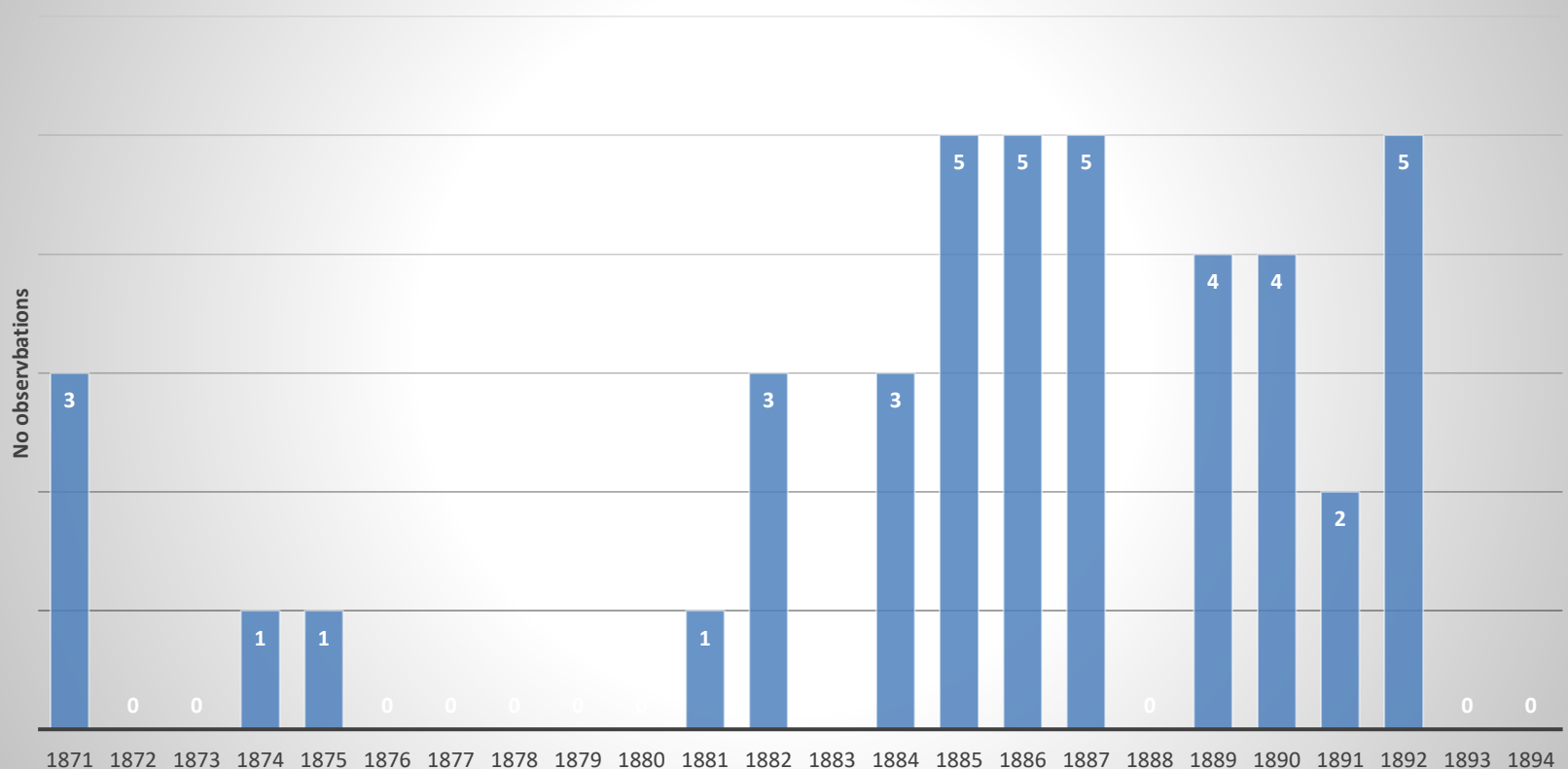
"Anmärkningar" fra Observatoriet for november 1885

		Anmärkningar	Vindene	
			7	9
10				
kl. 0	0	Nov. 14. Sky efter kl. 4	N	1 1
kl. 1	1	" 19. Pragtfulde irisering	NNO	0 0
kl. 4	4	Cirrostratus ved Sol-	NO	4 1
kl. 4	4	nedgang i SV indtil	ONO	0 3
kl. 4	4	25° - 30° Hvide; Nuancern	Sum	5 5
kl. 0	0	af Farveskiftningen	0	0
kl. 4	4	de sædvanlige. Kl. 4½	OSO	0 0
kl. 4	4	var de højere Skyer	SO	1 1
kl. 4	4	forvandlede, de øvrige	SSO	2 2
kl. 4	4	ensartet røde.	Sum	4 3
kl. 4	4	" 13. Kl. 8 ½. Temp. + 4.06	S	2 1

H. Mohn: "Perlemorskyer", Naturen, Vol. 19, Oslo 1895

"Det hele natursyns udseende er ikke let at beskrive for den, som ikke har seet det selv"

Frequency of mother-of-pearl clouds in Oslo

Hans Henrik Reusch:
Mindre meddelelser. *Naturen*, 1, Januar 1882

Regnbuefarvet Sky iagttaget Kl. 3¹/₂ Eftmd.
i Kristiania 3die Juledag 1881.

H. Geelmuyden, *Nature*, 22 Jan. 1885, "Iridescent Clouds":

1881, December 27, an isolated brilliantly-coloured cloud was observed through two hours at least. A drawing of it by Dr. Reusch (in woodcut) is insited in the Norwegian *Naturen* 1882, No. 1.

Af et meteorologisk Brev fra Trondhjem til "Naturen" hidføttes: Den smukke iriserende Sky, som viste sig her den 23de November f. A. og hvorom indførtes en liden Notis i "Naturen" Nr. 12 for 1885, synes at have været Indledningen til en Række høist interessante meteorologiske Fænomener, som, saa at sige, har fulgt hverandre Slag i Slag siden hin Dag. I hvorvel disse Fænomener neppe gensommeligt indbyrdes Forhold, dog, formedelst den hyppig tildels formedelst den Styrke optraadt, tilsammentagne øvede Betragtning, fremstill bud paa ualmindelige Veirforhold, vi skulde gaa imøde. En mere opmærksom og med de meteorologiske Love bekendt Iagttagelse derimod — for ham vil Marsfagsforholdet vise sig at være omvendt: de forud gaaende meteorologiske Forhold har hidført de eiendommelige Foreteelser.

Fra Aftenposten
28. januar 1886
(M. K. Håkonson-Hansen)

De Gange Iriferingen har været stærkest, har en Bølge eller Pulsation, rigtig nok meget langsom, tydeligt kunnet iagttages, baad: i Hensyn paa Farvernes Styrke som paa deres Orden Hå-H.

En nerdete tenåring -
født i Skien 3. september 1874

Fredrik Carl Mülertz Störmer

Die nächste Abbildung 41 ist 15^h 40^m oben links angefangen und 15^h 50^m unten rechts beendet:

Fig. 41.

Die Zahlen bedeuten:

1 bläulich	16 rot	31 violett	46 grün
2 gelblich	17 grün	32 schön rot	47 rot und gelb
3 violett	18 hellviolett	33 schön violett	48 blau
4 grün	19 hellblau	34 sehr schön grün	49 blau
5 gelb	20 gelbbrot	35 rot	50 grün
6 rot	21 violett	36 violett	51 rot
7 gelbgrün	22 lila	37 grün	52 grün
8 violett	23 schön grün	38 violett	53 lila sehr schön
9 lila	24 ebenso	39 blau	54 rot sehr schön
10 gelbgrün	25 violett	40 violett	55 grün sehr schön
11 rötlich	26 rot	41 rot	56 blau sehr schön
12 violett	27 gelb	42 grün	57 lila schwächer
13 gelb	28 gelb	43 gelblich	58 rot
14 rot	29 rot	44 lila	59 gelb
15 grün	30 grünlich	45 rot	60 blau

Der Himmel im W war jetzt von diesen Perlmutterwolken bedeckt, was ein Anblick von unbeschreiblicher Schönheit war!

En femtenårings
skisser fra
15. januar 1890

”Der Himmel im W war jetzt von diesen Perlmutterwolken bedeckt, was ein Anblick von unbeschreiblicher Schönheit war!”

Störmer, Ibid.:

”Jeg håper at enhver meteorolog som leser denne detaljerte beskrivelsen vil få et levende inntrykk av disse særdeles vakre og storartede naturfenomenene, og også vil forstå at vi her har med å gjøre et helt annet fenomen enn den vanlige iriseringen til lavereliggende skyer.”

Eigil Hesstvedt (1920-1979)

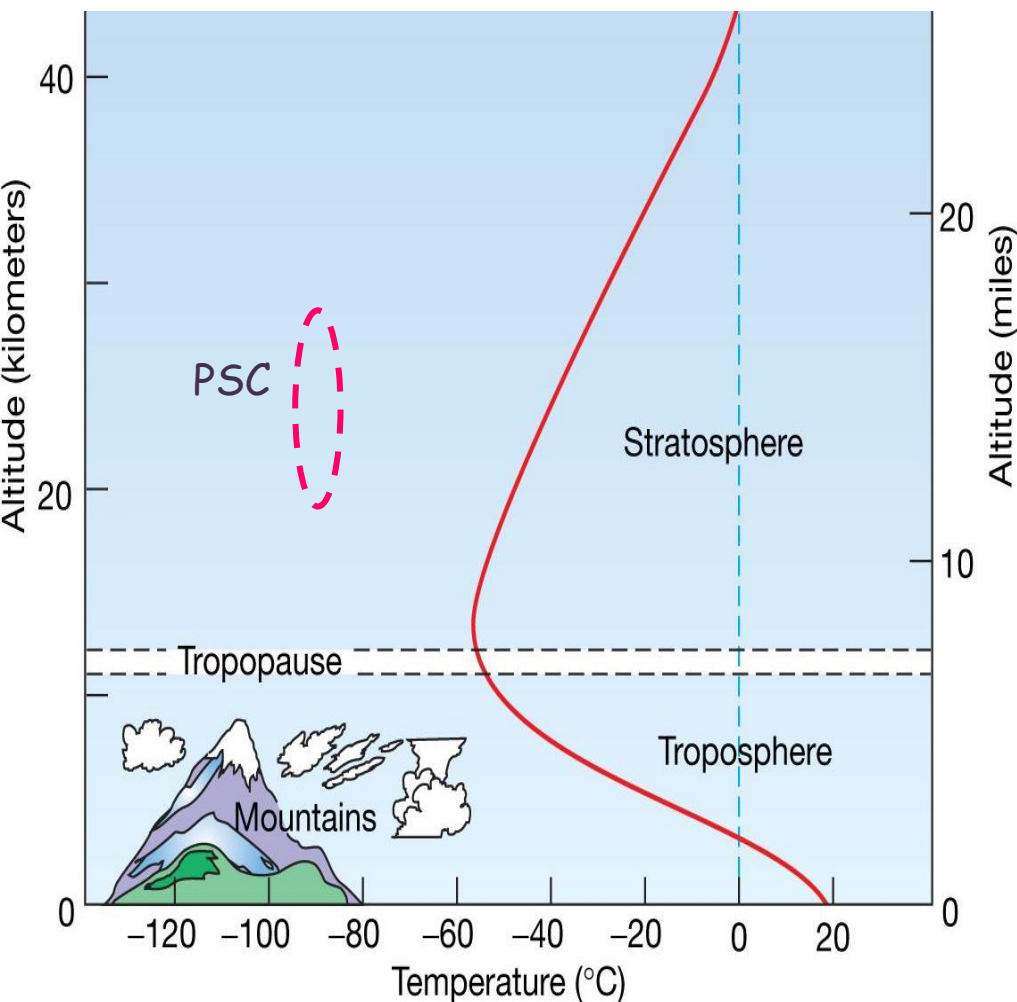
*On the physics of
mother of pearl clouds*

Geofys. Publ. Vol XXI, No 9, 1960

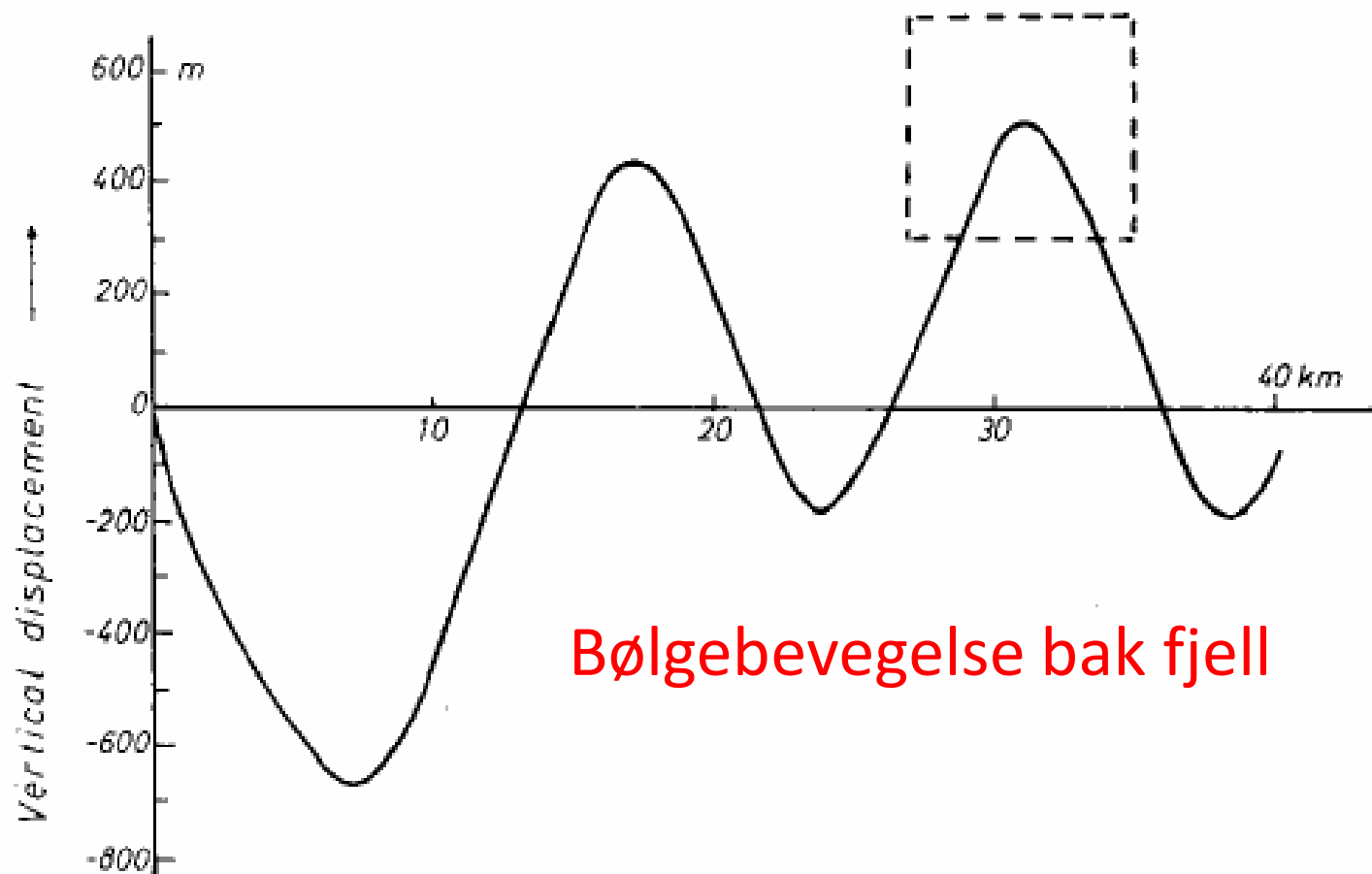
Perlemorskyer

(Nacreous clouds, Polar stratospheric clouds)

Copyright © 2008 Pearson Prentice Hall, Inc.

- Dannes under svært spesielle vilkår:
 - 20-30 km over bakken
 - Svært kaldt, $\leq -85^{\circ}\text{C}$
 - Fuktighet
 - Støv (aerosoler)
- Synlig før soloppgang eller etter solnedgang.
- Vanndråper og eller iskrystaller som er omtrent like store.
 - $\leq 1 \mu\text{m}$ (~synlig lys)
- Tydelige farger pga spredning, diffraksjon og intern avbøyning

Bølgebevegelse bak fjell

Fig. 9. Assumed trajectory at a height of 24 km in a mountain wave situation. 10 m sec^{-1} was used as horizontal wind speed; vertical velocities were taken from PALM and FOLDVIK's data (1960). The model clouds used in the calculations of the particle growth are situated on the second wave crest, marked by the square.

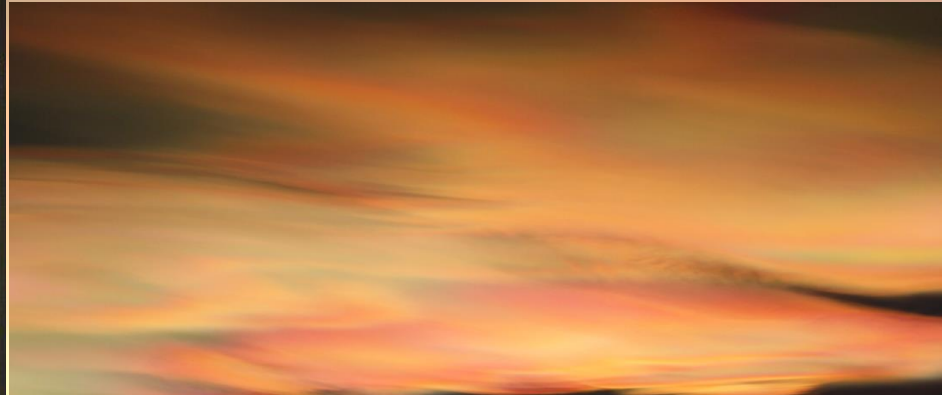
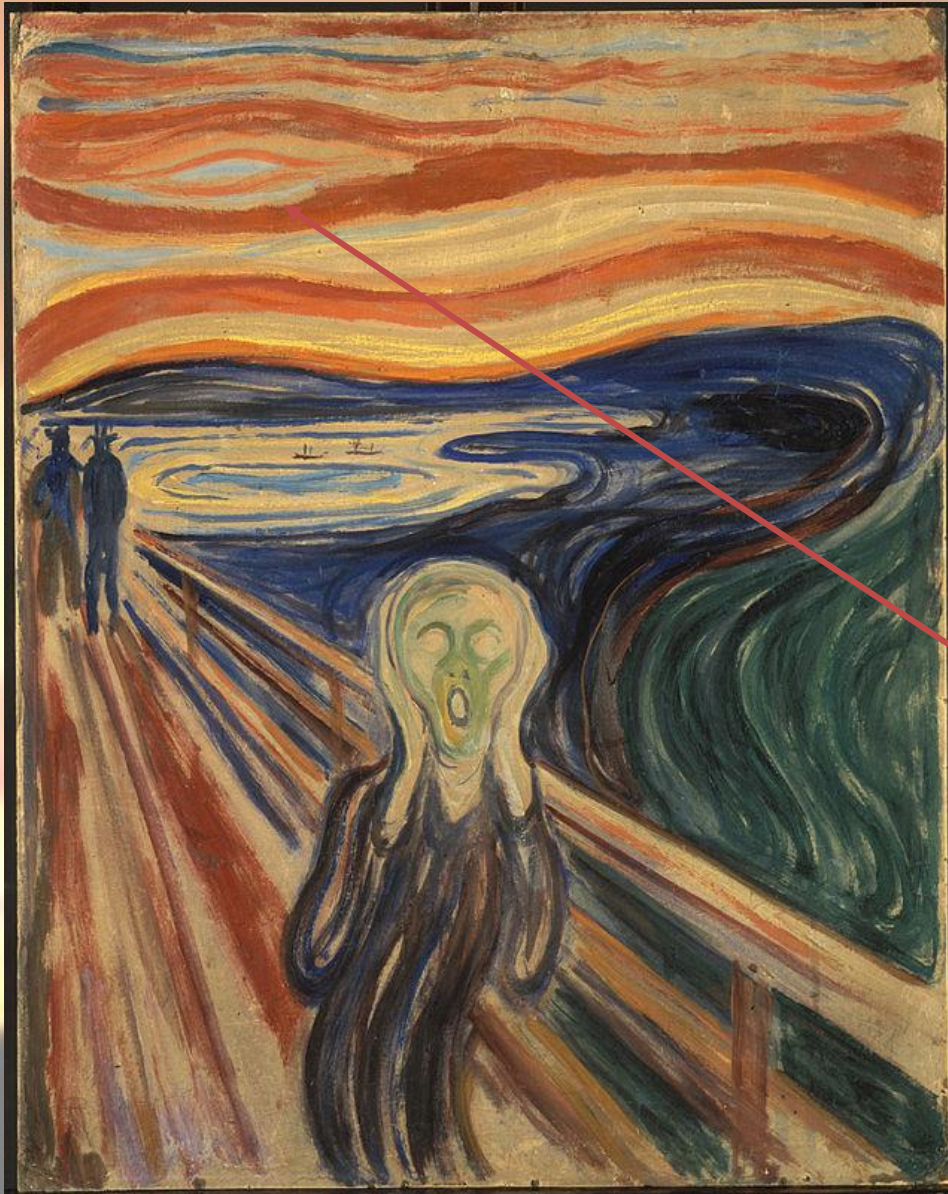
Viktig å huske:

- Svært lavt lufttrykk: Mindre enn 5 % av vårt normale lufttrykk
- Svært lav fuktighet
- Fjellbølgene varierer mye i amplituder og utstrekning
- Bølgene blir også påvirket av fjellkjedenes form og utstrekning

Derfor blir også perlemorskyene svært forskjellige fra gang til gang!

Munch: "Alle vilde tenke på skyer"

Störmer: "..et helt annet fenomen enn..lavereliggende skyer"

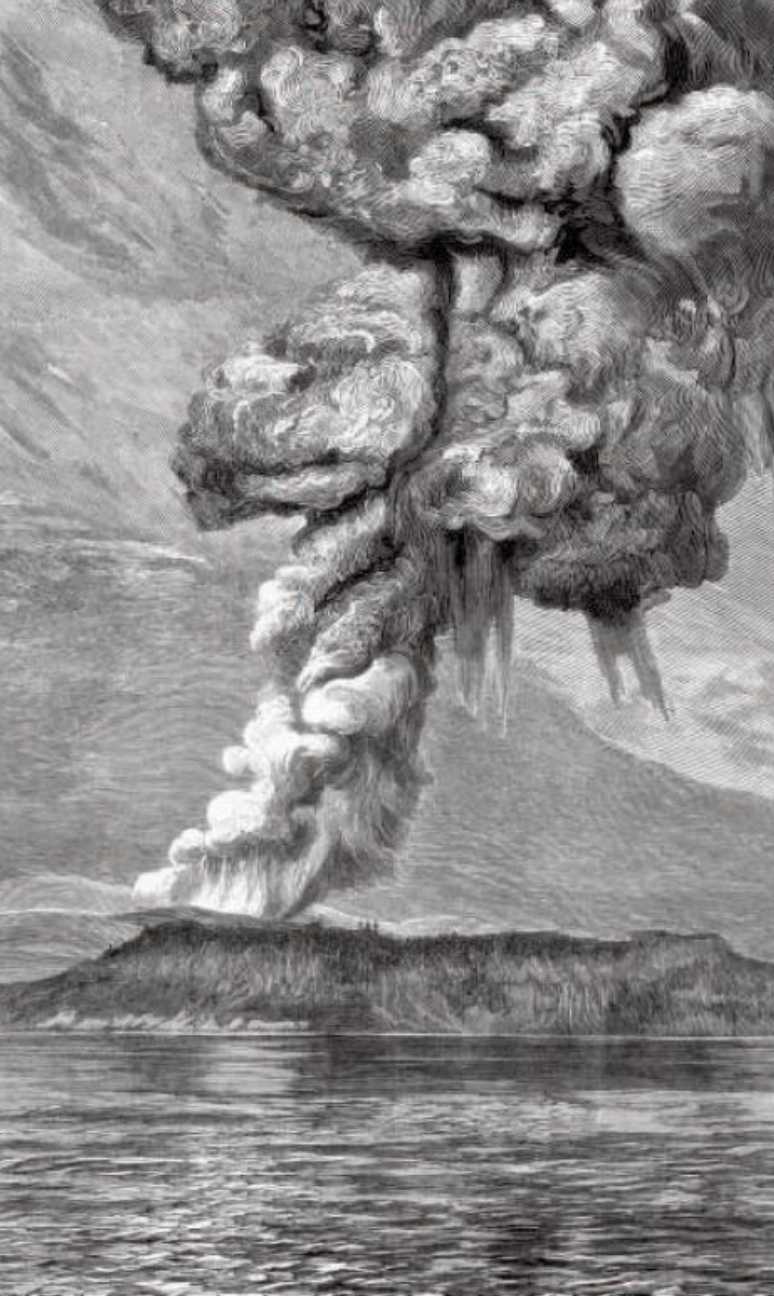

Reusch, 1881

Regnbuefarvet Sky iagttaget Kl. 3 $\frac{1}{2}$ Eftmd.
i Kristiania 3die Juledag 1881.

Skrik, 1910?

This woodcut of volcanic activity at Krakatoa appeared in the London illustrated paper, *The Graphic*, on August 11, 1883. Later that month the island blew itself apart in a cataclysmic explosion that sent dust and gases high into the atmosphere. Courtesy Donald Olson.

Krakatoa utbruddet i 1883 resulterte i voldsomme mengder med støv i atmosfæren som førte til mange fine solnedganger over store deler av kloden

Kan ikke være grunnen til Munch's opplevelse?

1. Solnedganger farget av vulkanstøv vil være vanlig uker eller år etter utbruddet
 - Munchs skremmende syn var åpenbart en engangsopplevelse
2. Lagdelingen av støv i stratosfæren etter transport til 60°N støtter ikke bølgestrukturen til himmelen i "Skrik"

31. januar 2016, kvelden etter at artikkelen var levert:

Bra, Svein!

Og, à propos: Se på himmelen mot vest AKKURAT NÅ: Perlemorskyer :-)

Jón Egill

Reviewer 1:

This is a very nice paper, which I enjoyed reading, and I recommend that it should be published – it challenges the now widespread belief in atmospheric science circles that the Scream is associated with the Krakatau eruption. I expect that the paper will attract quite widespread interest and debate.

Reviewer 2:

“This is a very interesting article and an engaging story. The hypothesis is certainly credible and perhaps more believable than the volcanic aerosol explanation that is the current idea.”

Så litt psykologi

Glem alt du har lært på skolen og i livet ellers.
Behold bare dine innerste interesser og følelser intakt.

Del 1.

Tenk deg at du var litt over middels interessert i naturen og uvanlige naturfenomener, og hadde lagt merke til noe som fascinerte deg allerede som tenåring.

Del 2

Tenk deg at du var midt i 20-årene og interessert i naturen.

Men akkurat nå var du mest opptatt av at vennene dine hadde forlatt deg.

Kunne du kanskje lett da også falle i tanker om andre ugreie ting i livet ?

*For eksempel at
du nettopp gikk
forbi sykehuset
der søsteren din
ofte var innlagt,
før hun døde 17
år gammel?*

*...eller kanskje på
hva Milly Thaulow
egentlig mener med
flørten – og hvordan
du selv best vil og
bør reagere...*

*...eller på faren din
som er gammel og
syk, og som også
hadde preget deg
sterkt med sin
religiøse
fanatisme..*

*...uten at du legger merke til hvordan
himmelen stadig endrer seg over hodet
ditt –*

*– der du hele tiden ser ned og
sparker småstein med
skotuppen.*

Før du plutselig ser opp...

..og ser dette:

Rødt som blod!

Nei – levret blod!!

**Kan dette være opptakten til
dommedag og skjærsilden?**

Ville du skreket ut i naturen?

Eller var det naturen som skrek til deg?

Noen reaksjoner

(hjemme og ute)

Mona Pahle Bjerke
(Intervjuet sammen i «Kulturnytt»)

«Meteorologene er på villspor»

Tommy Sørbø
(«Norgesglasset»)

«NEI – Ganske enkelt NEI!»

*«..like interessant som at vorta
på kinnet til Munchs tante
skulle være årsaken til at han
malte ”Syk pike”»*

Vanlig standard for diskusjon i kulturlivet?

- *Ingen hadde lest artikkelen*
- *Ingen stilte ett eneste spørsmål*
- *Ingen tok utgangspunkt i våre argumenter*

Hva med NRK og Redaktørplakaten?

«Fredagspanelet»

(Katrine Aspaas, Arne Berggren, Inger Merete Hobbelstad)

«Flere meteorologer i kunsten!»

Himmelsphänomen

Wetterforscher liefern neue Erklärung für Munchs "Der Schrei"

Aus Wien berichtet [Axel Bojanowski](#)

Es ist eines der berühmtesten Gemälde der Welt - und besonders rätselhaft: Warum malte Edvard Munch feurige Wellen in seinem Bild "Der Schrei"? Ein seltenes Himmelspektakel könnte ihn erschreckt haben.

"Ich ging mit zwei Freunden die Straße entlang - dann ging die Sonne unter. Der Himmel wurde plötzlich blutrot, und ich fühlte einen Schauer von Traurigkeit. Einen drückenden Schmerz in meiner Brust". So beschrieb der norwegische Maler Edvard Munch jenen Zustand, den er in dem berühmten Bild "Der Schrei" umsetzte.

"Ich hielt an, lehnte mich an einen Zaun, denn ich war todmüde. Über dem blauschwarzen Fjord und der Stadt lag Blut in Feuerzungen. Meine Freunde gingen weiter - und ich wurde zitternd vor Angst zurückgelassen. Und ich fühlte, dass ein gewaltiger unendlicher Schrei durch die Natur ging."

Hatte Munch damals in Oslo, wie Kunsttheoretiker glauben, in seinem Gemälde sein Innerstes nach außen gekehrt? Eine Angst vor dem Leben oder dem Tod? War "Der Schrei" also ein Bildnis seines Seelenzustands? Oder gab es äußere Anlässe für das Werk?

Tysk Wikipedia

(Polare Stratosphärenwolken)

Trivia [Bearbeiten | Quelltext bearbeiten]

Nach Ansicht norwegischer Wissenschaftler waren Perlmuttwolken Vorbild für die vom norwegischen Maler [Edvard Munch](#) auf seinen Werken mit dem Titel *Der Schrei* wiedergegebenen Wolken.^[1]

Siehe auch [Bearbeiten | Quelltext bearbeiten]

- [Irisierende Wolke](#)

Weblinks [Bearbeiten | Quelltext bearbeiten]

 Commons: Polare Stratosphärenwolken – Sammlung von Bildern, Videos und Audiodateien

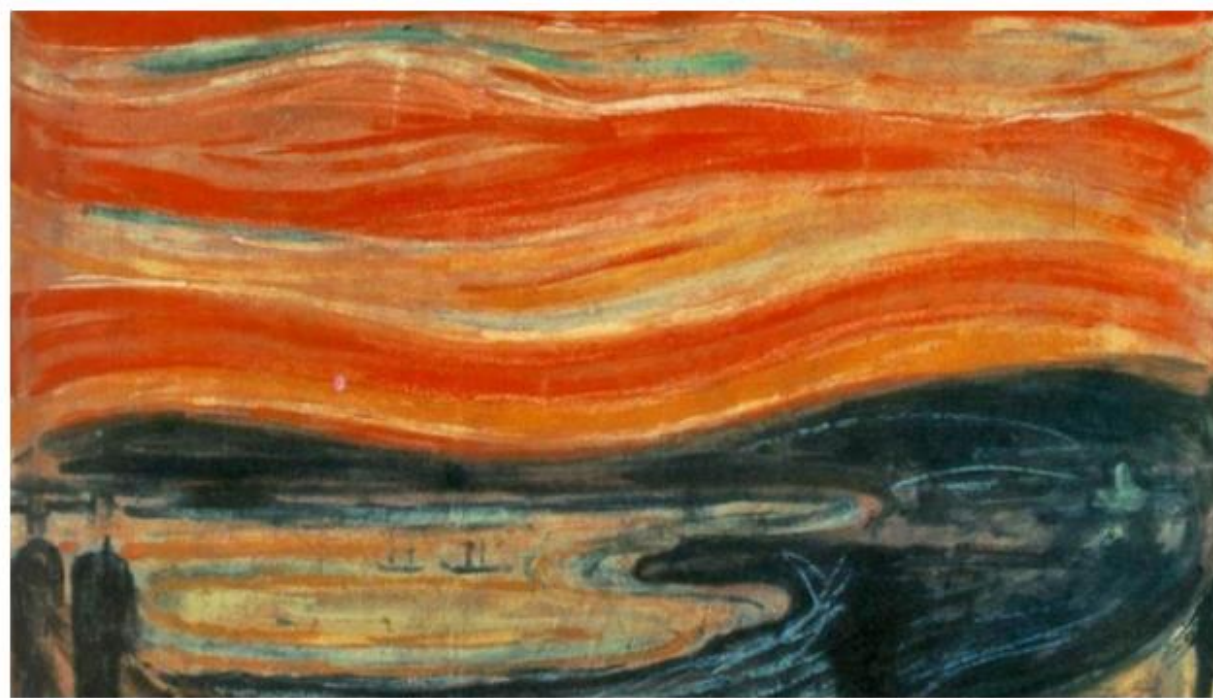
- [3sky.de: Polare Stratosphärische Wolken / Polar Stratospheric Clouds \(PSC\)](#)↗
- [idw-online.de: Rekordkälte in der arktischen Stratosphäre](#)↗ (Pressemitteilung Alfred-Wegener-Institut, Margarete Pauls, 28. Januar 2017, mit Foto)
- [meteoros.de: Polare Stratosphärenwolken](#)↗ (*Arbeitskreis Meteore e. V.*)
- [seewetter-kiel.de: Perlmuttwolken \(Polare Stratosphärenwolken\)](#)↗

Einzelnachweise [Bearbeiten | Quelltext bearbeiten]

- ↑ [deutschlandfunk.de, *Forschung aktuell*, 25. April 2017, Dagmar Röhrlich: *Inspiration aus den Wolken*](#)↗ (26. April 2017)

Science

26 April

WebMuseum
biblio/Wikimedia Common

Munch's *The Scream* was probably inspired by rare clouds

Apr. 26, 2017

It's not every day that weather buffs get to comment on famous artwork. But now scientists have proposed that Edvard Munch's iconic painting *The Scream* was inspired by a rare weather phenomenon known as **"mother-of-pearl" clouds**, BBC reports. The painting's **wavy, brightly colored sky** strongly resembles observations made in December 2014 in Norway of the stratospheric clouds occasionally spotted near sunrise or sunset, the team writes this week in *Weather*. The authors suggest that mother-of-pearl clouds were Munch's inspiration, rather than the red skies from the volcanic effects of the eruption of Krakatoa in 1883, like other teams have speculated.

27 April 2017

Le secret du *Cri* de Munch peut-être dévoilé par... des météorologistes

Par AFP agence, Jean Talabot | Publié le 27/04/2017 à 14:10

LE FIGARO PREMIUM

> 1€ le premier mois

11 commentaires

Des chercheurs, spécialisés dans le climat, ont émis une nouvelle hypothèse sur la célèbre toile. Selon eux, de rares nuages stratosphériques auraient inspiré le peintre norvégien et conféré à l'œuvre son arrière-plan si mystérieux et emblématique.

C'est l'une des œuvres les plus célèbres du XXe siècle, reconnue comme une représentation quasi universelle de l'angoisse, et pour l'intrigant ciel enflammé de son arrière-plan. Mais le secret du *Cri*, réalisé en cinq versions par Edvard Munch à partir de 1892, pourrait enfin avoir été mis à jour par des chercheurs.

Selon trois météorologistes, l'apparition de «nuages nacrés» - soit de rares formations stratosphériques typiques des hautes latitudes - pourrait bien avoir inspiré le peintre norvégien et son fameux ciel traversé de tourbillons de couleurs. Les chercheurs, dont les travaux ont été présentés lundi à Vienne lors d'une conférence scientifique, rejettent ainsi une hypothèse précédente selon laquelle le ciel en feu vu et peint par Munch aurait été provoqué par les cendres du volcan indonésien Krakatoa en 1883.

Mandarin??

流動的橘紅天空 《吶喊》靈感來自「珠母雲」

2017-04-25 by: 雲蔚

6249 ❤️ f g+ 🐦

多年來，藝術界對挪威表現主義畫家孟克著名的《吶喊》一畫，靈感來源眾說紛紛，有人說《吶喊》背後扭曲的橘色天空象徵孟克在精神上的痛苦，也有人說當時的天空之所以會這樣，和火山爆發息息相關。不過，根據挪威研究團隊提出的最新說法，孟克可能是見到了難得一見的「珠母雲」。

圖為挪威表現主義畫家孟克的畫作《吶喊》，這幅畫在 1893 年完成，現在收藏於挪威奧斯陸國家畫廊。
Photo: Steve Evans

喊出內心的痛苦

你有看過這幅畫嗎？一名身穿黑衣的光頭人物，用雙手捧著臉喊出心中的痛苦，他的身後是一片扭曲的橘色天空，這正是挪威表現主義畫家孟克(Edvard Munch)的鉅作《吶喊》(The Scream)。

找到作畫的靈感

周一(24)，這幅畫成了在奧地利維也納舉辦的歐洲地球科學聯盟大會(European Geosciences Union)的焦點，和孟克一樣來自挪威的研究團隊表示，他們可能找到了孟克在作畫時的靈感來源。

Office 365

Er

AdChoices

KJØP NÅ

AdChoices

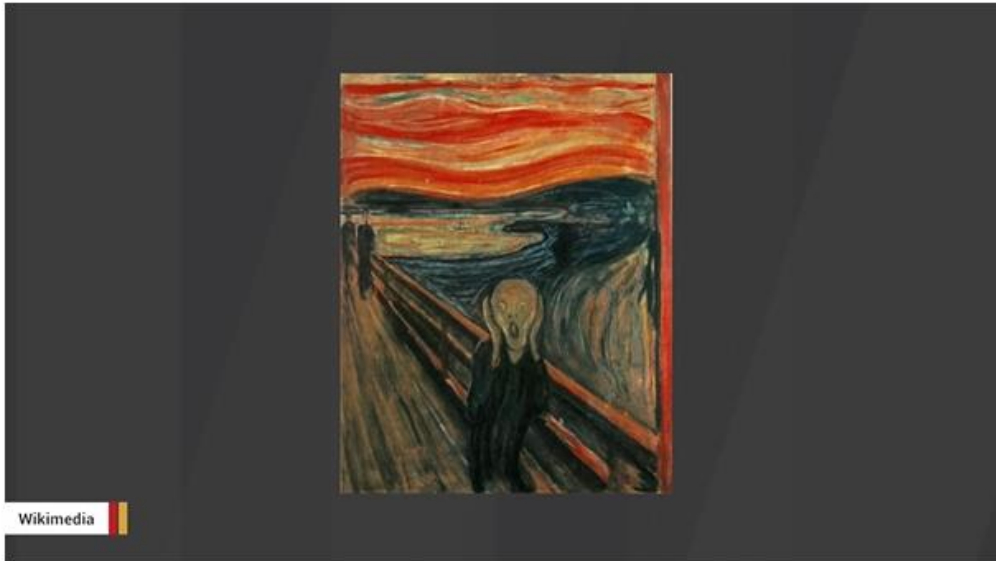
ARTS & CULTURE 04/25/2017 01:37 pm ET

Scientists May Have Finally Figured Out Why This Man Is Screaming

The nacreous clouds in Edvard Munch's "The Scream" are no laughing matter.

By Priscilla Frank

Between the late 1800s and early 1900s, artist Edvard Munch created four versions of his magnum opus "[The Scream](#)," which depicts a man enduring extreme psychological anguish while alone on a bridge beneath a raging blood-red sky. One "Scream" artwork broke auction records in 2012 when it sold for nearly \$120 million.

NETFLIX

13 GODE GRUN

Se når som helst, hvor som helst.

SUBSCRIBE TO & FOLLOW CULTURE SHIFT

Level up. Read THIS and be the interesting person at your dinner. [Learn more](#)

✉ Newsletter

address@email.com

Scientists May Have Finally Figured Out Why This Man Is Screaming

The nacreous clouds in Edvard Munch's "The Scream" are no laughing matter.

By Priscilla Frank

770,21

aido
thinkir

view a

ga545

lannyt

petter

lambe

ericaa

mohar

very vi

mohar

jiselle:

@jacki

seb gt

Vito - 163 hk og 4MATIC

Vito 116 med 4MATIC

Nå fra 408.500,- Eks mva

Bestil nå

De beste velger ofte det beste

TRENDING

The Complicated Reason Why People Are Totally Fixated on Rihanna's Weight Gain

Aftenposten «Vitenskap» juni 2017

Malte «Skrik»
flere ganger

VERSJONEN SOM BEST GJENGIR PERLEMORSKYER, ER
DEN EDVARD MUNCH TROLIG MALTE I 1910. DEN
HENGER I MUNCHMUSEET I OSLO.

DYR&NATUR
+ Munchs «Skrik»

Perlemorskyer er skyer dannet 20–30 kilometer over jordoverflaten, de kan gi intense og spektakulære farger. Dette bildet fra januar 2008 ble tatt ved Lambertseter i Oslo.

FOTO © HALVARD ALVIK / SCANPIX

Meteorologer med ny teori om Munchs «Skrik»:

- SÅ PERLEMORSKYER

«Skrik» viser en blodrød himmel over Kristianiafjorden. Var det forurensning fra vulkanutbrudd? Tre norske meteorologer fremmer en hypotese om at det var perlemorskyer Munch så og malte i 1892.

Munchs maleri «Skrik» er blitt et av verdens mest ikoniske kunstverk. Her hjemme har det vært mye diskusjon om hvor Munch sto da han malte det, men lite diskusjon om hvorfor han malte det. Hvilket værphenomen var det han så og malte i «Skrik»?

I 2004 fremmet tre amerikanske forskere en hypotese om at den røde himmelen skyldtes støv i atmosfæren etter vulkanutbrudd på Krakatau i 1883. Denne hypotesen blir nå utfordret av tre norske meteorologer.

ENGANGSHENDELSE

– Vi fant at denne hypotesen ikke kunne holde, fordi slike røde solnedganger sannsynligvis var relativt hyppige i et par år etter utbruddet, sier **SVEIN M. FIKKE** og **ØVIND NORDLI**, to av forfatterne bak en ny studie.

– For Munch er det åpenbart at hans opplevelse var en engangshendelse. Det var derfor sannsynlig at

det var en annen forklaring. I studien hevder de at **perlemorskyer** er det mest sannsynlige fenomenet.

Slike perlemorskyer opptrer vinterstid med svært ujevne mellomrom. De dannes i stratosfæren, 20 til 30 kilometer over jordens overflate, på høye nordlige og sørlige breddegrader.

Perlemorskyer kan bli briljante i både fargespill og intensitet og være svært ulike vanlige skyer i den underliggende troposfæren.

Skriftlige kilder fra Munchs samtid rapporterer også om «iriserende skyer» (skyer i regnbuens farger) etter solnedgang.

Denne versjonen av «Skrik» ble malt i 1910.

TROR HAN BLE SKREMT

Den nye studien ble presentert av **HELENE MURI** på kongressen til European Geosciences Union i Wien i april. Her samles tusenvis av europeiske geovitenskapsforskere og andre interesserte.

– Vi tror at Munch ble kraftig skremt da himmelen «plutselig ble blodig rød» av slike skyer, noe han trolig så for første gang og dermed ikke kunne forstå årsaken til, sier Muri, som er meteorolog og forsker ved Institutt for geofag ved UiO.

AV GUNN KRISTIN TJOELOT, TITAN.UIO.NO

Vær-viteren

Svein Fikke er som meteorologer fest oppptatt av været, men han er mer opptatt av det været som har vært enn akkurat hvordan det blir i morgen.

Svein Fikke er meteorologen som ertet på seg norske kunstkritikere med hypotesen om at Munch malte perlemorskyer i «Skrik».

INTERVJUET

OM DEBATTEN døde hen i Norge, rulle den videre ute i verden. Den pensjonerte meteorologen fra Lørenskog har akkurat sendt av gårde en artikkel til et vitenskapelig tidsskrift i Søe-Korea. Hans hypotese om at skyene vi ser i Munchs «Skrik» kan være perlemors-

skyer har fått stor internasjonal oppmerksomhet. The Huffington Post skriver at forskere endelig kan ha funnet ut hvorfor personen i bildet skrakes av redsel.
- Det som har skjedd ute i verden har vært ganske vanvittig egentlig. Jeg ble intervjuet av radiostasjoner fra både USA og Canada, forteller Svein Fikke.
- Men i Norge døde debatten helt?
- Ja, det norske «kunstpolitiet» tok oss ikke seriøst, og hele debatten ble bare avfyldt. I ettertid virker det hele ganske merkelig, mest til å lire av. Vi forsøkte å svare på kritikken, men leserinnleggene ble refusert i alle de avisene vi prøvde oss på. Hamar Arbeiderblad er den eneste avisen som laget et særnet opplegg om vår artikkel, så langt jeg kjenner til. Det fikk meg til å reflektere litt rundt ytringsfriheten i Norge.
I APRIL i år publiserte Fikke og hans medforfatterne Øyvind Nordli og Jón Egill Kristjánsson artikkelen om

Munch og perlemorskyene i vitenskapsmagasinet Weather.
Artikkelen tar utgangspunkt i det Edvard Munch skrev selv og fortalte sin maler venn Christian Skredsvik - nemlig at han ønsket å male minnet om en spesiell solnedgang som han var blitt skremt av. Spørsmålet har vært hva det var han så. Forskere hevdet i 2004 at dette kunne skyldes støv i atmosfæren etter et vulkanutbrudd i Indonesia i 1883, men Fikke, Kristjánsson og Nordli utfordret denne hypotesen i sin artikkel «Screening clouds». Studien ble presentert på en geovitenskapelig konferanse i Wien i april.
- Vi vet fra observasjoner at det var mange tilfeller av perlemorskyer i Oslo i 1880-årene. Vi mener å ha belegg for å si at Munch kanskje ikke så et ble skremt av dette fenomenet som han neppe hadde sett tidligere, og som hans venner heller ikke så denne gangen.

Norske kunstkritikere fryste av påstandene og sa at det var helt utenkelig at Munch var inspirert av et konkret værphenomen. Munch malte aldri det han så, og meteorologene var helt på villspor, ble det hevdet.
- Det påfallende er jo at ingen av dem som uttalte seg i debatten faktisk hadde lest artikkelen vår, sier Fikke.
DET VAR rett før jul i 2014 at Svein Fikke først kom på tanken om at det kunne være perlemorskyer i «Skrik».
- Jeg så ut av vinduet her hjemme i Lørenskog og fikk se et kraftig fargespill på himmelen. Jeg tok mange bilder og da jeg sammenliknet bildene med himmelen i «Skrik» så jeg at både fargeform og fargespill var svært lik.
Perlemorskyer er et skyfenomen som opptrer svært sjeldent. Skyene ligger høyt oppe i stratosfæren, 20-30.000 meter over jordas overflate.

SVEIN MAGNUS FIKKE
Alder: 75
Bosted: Lørenskog
Yrke: Pensjonert meteorolog
Familie: Gift, to barn og to barnebarn.

- Fenomenet opptrer bare i den kalde årstida og bare nær polene, og er synlig kun etter solnedgang eller før soloppgang. Og er relativt kortvarige - rundt 45 minutter.
- Så mange tror de har sett perlemorskyer uten at det i realiteten er det de har sett?
- Ja, helt riktig. Har du en gang sett perlemorskyer vil du ikke glemme det fantastiske fargespeillet som er i disse skyene.
- Har du alltid vært opptatt av været?
- Ja, siden gymnaset. Men jeg er ingen værfrik. Jeg har riktignok en medfølbarm i hagen, men det er mest for moro. Jeg jobbet mange år i klimavdelingen ved Meteorologisk institutt, men har aldri jobbet med værvarsling. Jeg er nok mer opptatt av det været som har vært enn det som kommer.
- Hvorfor er vi nordmenn så opptatt av været, tror du?

- Det strekker seg lenge tilbake i historien. Været har vært de for å skaffe mat, etter i landbruket eller var fr ble været en del av vår kulturelle arv.
- Stemmer det at vær mye bedre for, mer sommer og vinter?
- Nei, hjernen er selektiv. Gjelder å memorere v ofte hører vi at det ha beste eller verste været minne, men blir vi opplyst finner vi at det of noen få år siden vi had vært.
- Du er også veldig oppmorspørsomt?
- Ja, det er en hjertesak. Jeg blir oppgitt over m kunnskap i opinjonen. I esser for naturfag h halvparten av interess ball så ville det ikke vær for klimapropaganda.
- Det må du utdype...

Debatten som døde

Den pensjonerte meteorologen Svein Magnus Fikke (75) fra Lørenskog har i sommer ertet på seg «kunstpolitiet». Meteorolog Fikke og to kolleger lanserte i en artikkel muligheten for at Edvard Munch kan ha sett det sjeldne værphenomenet perlemorskyer før han grep penselen for å male «Skrik». Debatten om dette går rundt om i verden, men i Norge ble debatten kvart i fødselen: Kunstviterne har avfeid meteorologens teori som «tøv», med henvisning til at Munch aldri malte det han så, men malte fra sitt indre. I et intervju i RB sist lørdag fortalte Fikke om hvordan han og kollegenes leserinnlegg i debatten ble refusert i en rekke aviser. Han har gjort seg nye tanker om romsligheten i norsk ytringsfrihet, selv om han tar debatten med et smil. Hans hjertesak er ikke kunst, men klima. Han er oppgitt over kunnskapsnivået.

Mangel på kunnskap og/eller forståelse for sammenhenger må også være årsaken til kunstviternes arroganse overfor meteorologens Skrik-teori. For menigmann er det nok å ta en tur til Åsgårdstrand for å gjenkjenne motiver og se at Norges største maler på ingen måte var blind for omgivelsene han befant seg i, når han malte. Det må være litt trist for faggruppen at det er meteorologen fra Lørenskog og ikke kunsthistorikerne som nå får debatten til å flamme internasjonalt om det ikoniske maleriet. En og annen debattredaktør rødmer sikkert også, over å ha vraket en morsom debatt om kunst og vær i agurktiden.

VI MENER

Trist for kunstviterne når meteorologen skaper kunstdebatt.

RB: Lørdag 8. juli 2017.

Den 19. juni 2018 kom denne eposten fra Wiley:

WILEY

Weather

Congratulations — your article was one of our top downloaded articles in recent publication history!

Dear Svein M. Fikke,

We are pleased to announce that your article **Screaming clouds**, published in *Weather*, was one of the journal's top 20 most downloaded recent papers!*

As of year-end 2017 your article has received **1001** downloads.

Lærdom:

*Oppmerksomhet er ikke det samme
som anerkjennelse!*

musée national

Eugène Delacroix

Museum

| The Collection

| The Artist and His Oeuvre

| Activities & Events

Musée national
Eugène Delacroix

**Arrangerte 16. Januar 2018 et seminar om
*Skyer i malerkunsten***

*Painting Clouds from the Dawn of
Enlightenment to the Dusk of Romanticism*

*«Det er altfor sjelden vi ser slike bidrag
til ny forståelse av eldre kunstverk»*

- Dominique de Font-Réaulx
- Anouchka Vasak

The background of the slide is a reproduction of Edvard Munch's painting 'The Scream'. The sky is a vibrant, swirling mix of red, orange, and yellow, while the water below is a dark, turbulent blue. In the foreground, a figure with a pale, almost featureless face and wide, staring eyes is visible, looking out over the sea. The overall mood is one of intense emotional distress and mental anguish.

THE SKY IN EDVARD MUNCH'S *THE SCREAM*

FRED PRATA, ALAN ROBOCK, AND RICHARD HAMBLYN

The sky in Munch's famous painting is compared with photographs of a display of nacreous clouds.

I April 2018 dukket det opp en artikkel i Bull. of Am. Met. Soc., skrevet av en australier og to amerikanere:

- Fred Prata
- Alan Robock
- Richard Hamblyn

Denne var basert på en observasjon fra Leirsund i 2008.

Prata et al. hadde oppdaget vår artikkel, men vi ante ingen ting om deres!

Fikke, Prata og Nordli ble invitert til å skrive en artikkel i Frankrikes mest prestisjefylte tidsskrift om kunst

REVUE DE L'ART

Décembre 2020
n° 210/2020-4

Éditorial

Barbélémy Jobert

Publier 5

Notes et Documents

Anouchka Vasak

Peindre les nuages, de l'aube des Lumières au crépuscule du Romantisme 8

Guillaume Faroult

Les Filles d'Io. Nuées libertines et étreintes nébuleuses
dans la peinture française du XVIIIe siècle 18

Vladimir Janković

La vérité dans l'atmosphère : lire les ciels de Constable 28

Svein M. Fikke, Fred Prata, Oyvind Nordli

Edvard Munch ou le cri des nuages 40

Baldine Saint Girons

Vers l'autonomisation des nuages : la voie picturale 50

Chronique des expositions

Jan Blanc

Léonard de Vinci au Louvre et au Musée Condé 62

Victor Claass

Les trois lignes de Fénéon 70

Nécrologie

Véronique Gerard-Powell

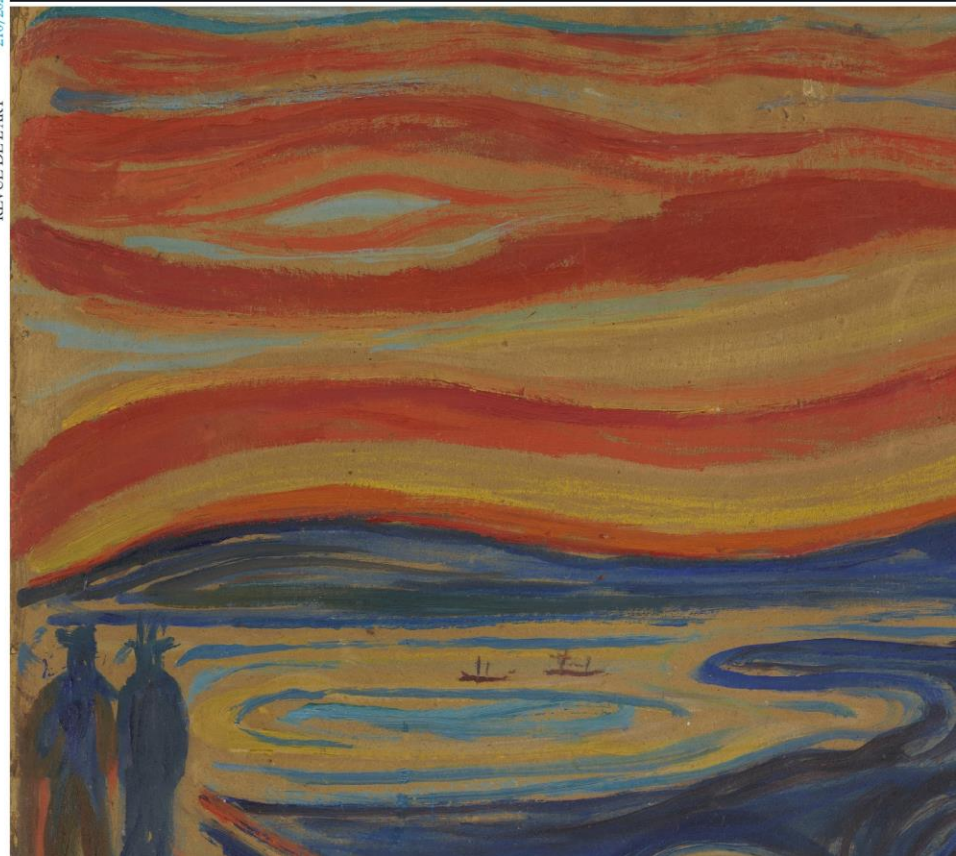
Jon Whiteley 75

REVUE DE L'ART

n° 210/2020-4

REVUE DE L'ART
210/2020-4

Fra Asak, Leirsund, 20 Januar 2008

(ca kl 16:40)

Foto: Fred Prata

Populærvitenskapelig artikkel om skyer i den øvre atmosfæren i nr 1/2023

Naturen

nummer 1 | 2023 | 147. årgang

Jostein Mamen: VÆRET I NORGE I 2022: TRE FYLKESVARMEREKORDER OG REKORDVARM SOMMER PÅ SVALBARD

- Harald Gjøsaeter: KVA STYRER REKRUITTERINGA TIL FISKEBESTANDAR? • William Helland-Hansen og Bjørn Nyberg: HAVNIVÅ- OG KYSTENDRINGER I DET 21. ÅRHUNDRET • Arne Skorping: RUNDORMER (NEMATODA) – SANNSYNLIGVIS DEN MEST ARTSRIKE DYREGRUPPEN PÅ KLODEN • Svein M. Fikke og Øyvind Nordli: SKYER I STRATOSFÆREN OG MESOSFÆREN

Forskersonen.no laget en egen podkast av vår kronikk publisert 29. august 2023.

KRONIKK
Svein M. Fikke
Øyvind Nordli

Fra Naturen #1/2023 – Figur 7

«Kan kun være malet av en gal Mand»

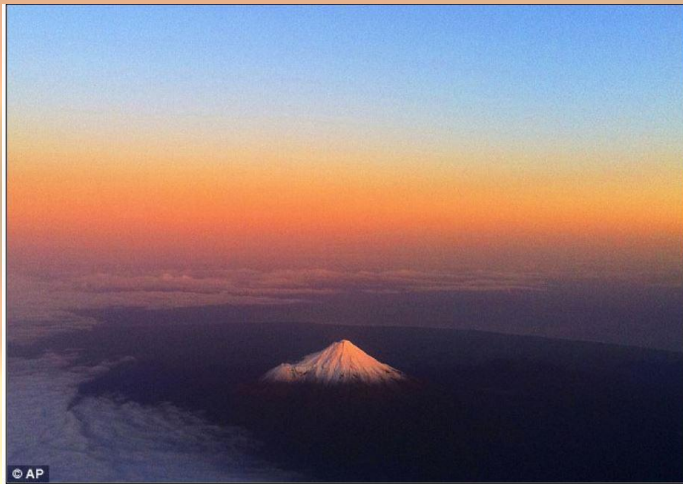
(VG Helg 2021.02.20)

«Nei, Edvard. Du var ikke gal. Du forsto bare ikke hva som foregikk på kveldshimmelen over hodet på deg, den gangen du gikk i Ekebergåsen»

(Refusert manuskript til Aftenposten og The Guardian.)

Hva ligger nærmest

© AP
New Zealand's Mount Taranaki's snow peak is bathed in a warm orange glow as an ash cloud from Chilean volcano Puyehue-Cordon Caulle drifts across the Pacific

Dette

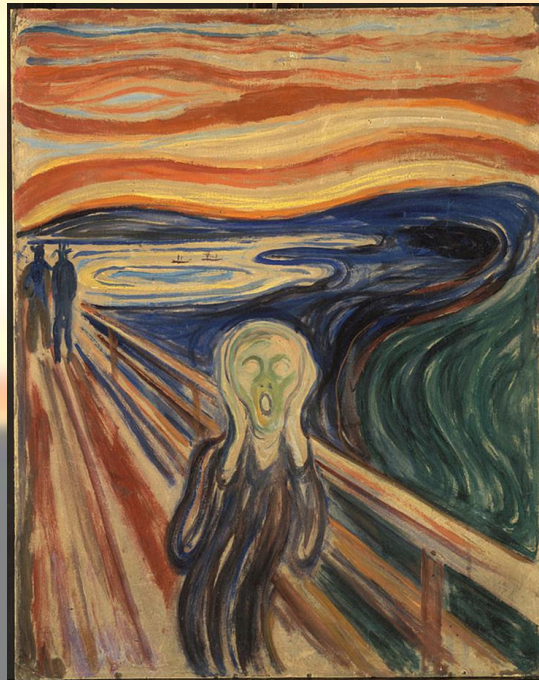
Eller dette

?

H.C. Andersen
(han med keiserens nye
garderobe)

«Villsporet»
(Mona Pahle Bjerke)

Velg konklusjon:

- 1. Er «Meteorologene på villspor»?***
- 2. Kan meteorologene ha tenkt et par tanker som ingen kunsthistorikere har tenkt?***

Please DROP DOT in all whites

220 x 155

*Ngiyabonga
ukubekezela
kwenu!*

Zulu for
"Takk for tålmodigheten"!

svein.fikke@gmail.com